

Departament de Justícia

M. Eugènia Gay

Degana del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona i presidenta de la Comissió de Mediació de l'European Bars Federation (FBE), M. Eugènia Gay ha estat escollida recentment presidenta del Consell de l'Advocacia Catalana amb el propòsit de liderar una nova etapa, un dels eixos de la qual, segons ella, és la potenciació de les fórmules de resolució alternativa de conflictes. Avui, respon les preguntes de l'ADR Justícia

27/10/2020 | 13:16

M. Eugènia Gay

Com a nova presidenta del CICAC, heu destacat la importància de reforçar la mediació i l'arbitratge com a fórmules per a la resolució de conflictes. El recurs a la mediació judicial per part dels operadors jurídics encara és baix. Com creieu que se'n podria impulsar la utilització?

El model o sistema de derivació intrajudicial de mediacions encara té un camí llarg per recórrer. Inicialment, l'aparició de la mediació va resultar motivadora per a tots els operadors i operadores de l'àmbit jurídic, però el desconeixement del sistema per part de la ciutadania, la manca de processos àgils de derivació, la necessitat d'una implicació major de totes les persones intervinents i l'escassa dotació de mitjans per part de l'Administració de justícia ens ha portat a la situació actual: amb índexs encara baixos de derivacions intrajudicials. Des de l'advocacia catalana i des del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona estem encetant un circuit de reunions amb els jutges degans i jutgesses deganes i els lletrats i les lletrades de l'Administració de justícia de tot el territori català per consensuar i detectar amb tots ells quines són les disfuncions del sistema, detectar els principals problemes i consensuar les millores a implementar. Amb aquest circuit de reunions que ja vam iniciar

fa dos anys en tot l'àmbit territorial de l'ICAB, ens vam trobar amb jutges degans molt implicats i amb d'altres d'absolutament contraris a la mediació, cosa que permet obtenir una radiografia de tot el territori català sobre aquesta qüestió. Però hi insisteixo, cal fer-ho de manera conjunta, amb un fort protagonisme dels jutjats degans, dels lletrats i les lletrades de l'Administració de justícia, que són peces fonamentals en els acords de derivació; cal aconseguir el seu compromís i la seva implicació amb la creació d'un circuit de derivacions àgil i de confiança en benefici de les parts en conflicte. És essencial aquesta mútua col·laboració, tot i que també poden ser d'ajuda, òbviament, mesures que s'adoptin des del Consell General del Poder Judicial en el sentit de reconèixer i premiar el sistema de la mediació entre jutges i jutgesses, atès que a data d'avui, dins d'aquest col·lectiu, merita molt més (a efectes estrictament econòmics i de promoció interna) emetre una sentència judicial que no pas l'homologació d'un acord de mediació extrajudicial.

Durant un procés de mediació, quin creieu que hauria de ser el rol de l'advocacia?

L'advocacia mediadora té una funció essencial en l'assessorament i l'acompanyament al client o la clienta. És molt important crear un sistema que ofereixi credibilitat entre tots els intervinents. Si la persona mediadora desconfia o "veta" la presència lletrada, el model de mediació perilla. El lletrat o la lletrada perd el "control" del conflicte i, en conseqüència, desconfia del sistema i no el prescriu. Les parts en conflicte necessiten ser acompanyades o assessorades pel seu advocat o advocada abans d'iniciar la mediació, durant les sessions i en el moment previ a signar l'acord final, atès que no poden córrer el risc d'assolir acords amb què "s'autoperjudiquin" involuntàriament (recordem que la figura del mediador és equidistant, facilita els acords però no assessora). Aquesta idea ha d'arrelar en tots els professionals intervinents per tal que respectin de manera recíproca els rols de cadascú, que són diferents. Un cop establerts els límits i les funcions, es tracta de treballar en un règim de col·laboració i en una sola direcció, sempre en benefici de les parts en conflicte. Es pot establir un paral·lelisme amb altres intervencions professionals on el client sempre compareix assistit pel seu lletrat o la seva lletrada (procediments judicials, arbitratges o una inspecció fiscal davant l'Agència Tributària...), en les quals cap operador jurídic "veta" o posa en dubte la necessitat de la intervenció de l'advocat o l'advocada per assessorar el seu client.

Com a advocada, quins arguments faríeu servir per aconsellar la mediació al vostre client? I als mateixos advocats?

Els consells que facilito als meus clients es basen en la meva trajectòria professional, que sempre ha estat marcada per un tarannà "pactista". Abans d'obtenir el títol de mediadora pròpiament dit, sempre he intentat negociar amb els meus companys contraris per assolir un acord que evités un procediment judicial a les parts; no sempre ho he aconseguit, però sempre ho he intentat i ho he aconsellat. Una negociació entre advocats no és una mediació; la mediació representa un benefici més per al client. Quan aconsello als clients que intentin una mediació, faig servir els mateixos arguments que amb els meus companys i companyes de professió, és a dir, els explico que és un sistema de resolució molt més ràpid que un procediment judicial, amb menys costos per a les parts, tant econòmics com emocionals, que és un sistema que atorga a les parts (assessorades pels seus advocats) un protagonisme i un empoderament en la cerca de la solució del conflicte i, finalment, que garanteix un major compliment dels acords assolits, perquè està demostrat que els compromisos i les

obligacions que les parts s'han autoimposat costen molt menys de complir que les obligacions imposades en una sentència judicial. Estadísticament, són molt pocs els acords de mediació que les parts vulneren; per contra, lamentablement, tothom és conscient que els jutjats estan col·lapsats per processos d'execució i oposició per incompliment de sentències.

La recent reforma de la llei de mediació introdueix l'obligatorietat de la sessió prèvia informativa en determinats processos judicials. Quina valoració en feu?

Com a presidenta de l'advocacia catalana i degana del Col·legi de l'Advocacia de Barcelona haig de manifestar que l'advocacia esperava una reforma molt més ambiciosa. En el tràmit d'informació pública i de presentació d'esmenes vam demanar que el professional de l'advocacia estigués integrat en el procés de la mediació de forma plena (des de la sessió informativa, passant per les sessions exploratòries, fins arribar a l'arxivament o l'acord). No es tracta d'un caprici, ni d'una qüestió de corporativisme, sinó de crear un circuit de confiança entre totes les persones que intervenen en aquests processos (client-mediador o mediadora-advocat o advocada) i, òbviament, de respectar-se recíprocament les funcions i competències tots els professionals intervinents. A més d'aquest protagonisme de l'advocacia (veritable prescriptor de la mediació), vam demanar que la reforma abracés tota la conflictivitat en matèria civil i mercantil i no es limités als processos de família. Lamentablement, a la proposta final (entenem que per massa voluntat de quedar bé amb tots els col·lectius professionals involucrats) li ha mancat valentia. No obstant això, la iniciativa d'establir l'obligatorietat de la sessió informativa obligatòria és un pas important; d'aquestes sessions en depèn l'èxit o el fracàs d'un procediment de mediació. Des del Centre ADR ICAB i des dels nostres serveis d'orientació en mediació (SOM), podem afirmar amb rotunditat que fer una bona sessió informativa convenç l'usuari dels beneficis d'intentar una mediació (en 8 de cada 10 sessions i amb independència que hi hagi acord o no). Per això és important que la ciutadania estigui informada i que els lletrats i les lletrades prescrivin, aconsellin i acompanyin els seus clients en aquestes sessions.

El treball online és una nova manera de treballar que creixerà a partir d'ara. Quines mesures creieu que han d'impulsar els col·legis d'advocats?

Òbviament l'aparició d'aquesta pandèmia ha accelerat els processos de digitalització de la professió en general i de la pràctica dels ADR en particular. Certament, la presencialitat és una característica essencial a la qual no cal renunciar, però, actualment, no sempre és possible. Els col·legis han d'impulsar els procediments en línia d'ADR, facilitant formació i eines ADR a totes les persones col·legiades i recordant l'obligació de garantir que en aquests processos en línia tinguin cura de qüestions fonamentals com la reserva de dades personals i la confidencialitat, al marge d'altres característiques com la celeritat i la immediatesa. Garantir el compliment d'aquestes normes de reserva i confidencialitat representa un veritable repte per a l'advocacia i els col·legis professionals.

Els propers anys, el ventall de sistemes de resolució alternativa de conflictes (ADR) s'ha d'ampliar. Quina valoració en feu, dels nous ADR, com el dret col·laboratiu, en l'exercici l'advocacia?

Jo sóc molt partidària de la màxima que diu que la justícia lenta no és justícia; per tant, qualsevol iniciativa de resolució que es fonamenti en un empoderament de les parts en conflicte i que suposi un estalvi de temps i de costos econòmics i emocionals pot comptar amb el meu suport institucional, ja sigui el dret col·laboratiu, els sistemes mixtos de mediació i arbitratge o els importants avenços que s'estan donant actualment en la jurisdicció penal amb la justícia restaurativa. Això sí, insistiré sempre en la necessitat de comptar amb la participació i protagonisme de l'advocacia, que és la veritable prescriptora dels ADR envers el client; és cert, però, que gran part del fracàs del model de mediació —des de la primera llei de mediació— es deu al fet que s'ha construït d'esquena a la nostra experiència i, amb això, només hem aconseguit que els professionals de l'advocacia desconfiïn dels ADR en general i de la mediació en particular, una qüestió que ha impedit la prescripció d'aquests ADR als clients i ha mantingut el col·lapse de l'administració de justícia amb la interposició de demandes judicials.

Com sempre demanem als nostres entrevistats, recomaneu-nos un llibre i una pel·lícula sobre resolució de conflictes.

És difícil escollir, perquè en diria molts, però atesa la matèria que abordem, recomanaria la lectura del llibre *Justicia sin jueces*, del magistrat Pascual Ortuño, i la pel·lícula *Historia de un matrimonio*.

Avís legal: D'acord amb l'article 17.1 de la Llei 19/2014, la ©Generalitat de Catalunya permet la reutilització dels continguts i de les dades sempre que se'n citi la font i la data d'actualització i que no es desnaturalitzi la informació (article 8 de la Llei 37/2007) i també que no es contradigui amb una llicència específica.